

Mehanizmi za kreiranje, sprovođenje, monitoring i evaluaciju omladinske politike

Analiza stanja

Sa sastanka Radne grupe za izradu Strategije za mlade, septembar 2022. godine

Ministarstvo sporta i mladih nadležno je za planiranje, implementaciju i razvoj omladinske politike. Zakon o mladima (2019) definiše cilj koji se odnosi na unapređenje društvenog položaja mladih i stvaranja uslova za njihovo aktivno učešće. Zakon trenutno teži da ostvari ovaj cilj jedino kroz mjeru kreiranja i implementacije omladinske politike. Zakonodavni okvir, kao i praksa pojedinačnih resorsa i međuresornog djelovanja unutar Vlade, **nijesu sinhronizovani** i ne podstiču nesmetanu implementaciju omladinske politike (počevši od činjenice da su mladi definisani i označeni kao različita starosna kategorija u različitim resorima). Time je otežano praćenje realizacije strateških dokumenata iz oblasti koje se odnose na mlade, kao i analiza

učinka i evaluacija postignuća Strategije, te adekvatna procjena potrebnih ulaganja i finansijskih izdvajanja. Kao posljedica ovakvog stanja, mjere predviđene Strategijom za mlade, kao i drugim politikama za mlade, ne obuhvataju u značajnijoj mjeri mlade kojima su namijenjene, a efekti sprovedenih mjera i aktivnosti često su nejasni, a ponekad i nevidljivi. U okviru Generalnog sekretarijata Vlade (GSV) funkcioniše Sektor za koordinaciju, praćenje usklađenosti i praćenje sprovođenja strategija kojima se utvrđuju javne politike. Međutim, međuresorna saradnja nije primarni prioritet Vladinim resorima, pa su time izrada, sprovođenje i evaluacija horizontalnih politika, poput omladinske politike, značajno otežani. Poseban problem predstavlja neefikasna

komunikacija i koordinacija među institucijama koje kreiraju i sprovode postojeće programe i strategije koje se tiču oblasti od interesa za mlade, jer se mladih tiču i na njih utiču javne politike u svim sferama društva, nezavisno od toga u čijoj su nadležnosti. Ni na nivou resora zaduženog za pitanja mladih, kao ni na nivou cijele javne uprave, **ne postoji sinhronizovani mehanizam za praćenje učinkovitosti sprovođenja politika za mlade**, njihovog stvarnog uticaja i rezultata, kako kvantitativnih, tako i kvalitativnih. To predstavlja problem u praćenju i evaluaciji sprovođenja omladinske politike i drugih politika za mlade. Istovremeno predstavlja i barijeru za kreiranje novih javnih politika – s obzirom na to da se ne dobija mogućnost jasnog uvida u efektivnost prethodno sprovedenih mjera. Dodatno, različite javne politike, programi i projekti nijesu senzitivni prema potrebama mladih i ne vide mlade ljude kao resurs. Nesenzitivnost pristupa cijelog sistema javne uprave mladima, te **neizgrađeni kapaciteti službenika/ca u različitim resorima da rade s mladima**, doprinose manjku motivacije mladih da iniciraju nove projekte i ideje, ali i većem nepovjerenju u institucije sistema. Neophodna je sinhronizacija, prije svega, s politikama iz domena obrazovanja, zapošljavanja, zdravlja, stanovanja, ljudskih i manjinskih prava, kulture, sporta, bezbjednosti, životne sredine, ali i drugih koje su u skladu s potrebama i interesovanjima mladih.

Taj zakon (Zakon o mladima) je mrtvo slovo na papiru.

Učesnica fokus grupe

Ograničavajući faktori za ostvarivanje punog efekta omladinske politike su prvenstveno slab **zakonodavni okvir u oblasti omladinske politike**, konstantna reorganizacija resora

u kojima se nalazi sektor mladih i učestale prakse stavljanja pitanja mladih na začelje dnevnih agendi.¹⁸² Implementacijom Zakona o mladima (2019) nije postignut željeni rezultat u smislu poboljšanja položaja mladih. Ministarstvo je, uz podršku RCC-a, tokom 2021. naručilo eksternu reviziju Zakona, koja je rezultirala preporukama za izmjene i dopune Zakona o mladima. Revizijom je utvrđeno da je potrebno da Zakon definiše sprovođenje omladinske politike i omladinskog rada kao aktivnosti od javnog interesa, te da se podrška mladima ostvaruje kroz podršku efikasnom i decentralizovanom sprovođenju mjera omladinske politike, kvalitetan rad s mladima i formalne i neformalne oblike omladinskog organizovanja. Poseban naglasak je stavljen na sinergije, komplementarnost mjera i aktivnosti u različitim oblastima koje se tiču mladih, te na veću uključenost mladih na lokalnom i državnom nivou. Predložena rješenja usmjerena su na direktnu podršku mladima, njihovu organizaciju, njihovu reprezentativnu organizaciju i njihove inicijative, uz ulaganje u kapacitet aktera omladinske politike da razumiju i sprovode omladinsku politiku i rad s mladima na svim nivoima. Takođe, po Zakonu o mladima iz 2019. godine, trebalo je da bude formiran Savjet za mlade. Međutim, to se nije desilo, pa **fali stručno, međuresorno usmjeravanje omladinske politike, kao i nadgledanje njenog sprovođenja**. Istim Zakonom nijesu prepoznati adolescenti i adolescentkinje, kao posebna razvojna podgrupa. Prenormiranje je posebno problematičan aspekt zakonodavstva koji u omladinskoj politici ne ostavlja prostora za određenu slobodu djelovanja potrebnu u oblasti omladinske politike i rada s mladima.

Implementaciju omladinske politike prati nekonzistentnost i svojevrsna nesigurnost usljed promjenljivih i nestabilnih **izvora i mehanizama finansiranja omladinskih**

¹⁸² Izvještaj s konsultacija o prioritetima u oblasti omladinske politike, 2022, podacima pristupljeno 3. 5. 2023. na linku www.gov.me/dokumenta/54c48080-7205-4622-8303-fdc12461abd3

inicijativa, kao i programa podrške mladima i omladinskim organizacijama. Takođe, komparativno mali dio budžeta je predviđen za mlade, a i ta opredijeljena sredstva ne koriste se adekvatno, jednim dijelom zbog preklapanja oblasti i nadležnosti različitih resora, a drugim dijelom i zbog oslanjanja na sredstva i podršku međunarodnih partnera.¹⁸³ Kreiranje budžeta je u primarnoj nadležnosti Ministarstva finansija, koje ima nadležnost za različite poslove, uključujući pripremu prijedloga tekuće ekonomske politike Crne Gore i praćenje njenog sprovođenja, pripremu, planiranje, izradu i sprovođenje budžeta Crne Gore, predlaganje smjernica i srednjoročnog makroekonomskog okvira za pripremu i planiranje budžeta, kao i finansijsku politiku i kontrolu. U sljedećoj tabeli nalazi se pregled godišnjeg budžeta za mlade.

Godina	Planirana sredstva	Utrošena sredstva
2017	170.000 EUR	170.00 EUR
2018	511.876 EUR	511.876 EUR
2019	1.000.000 EUR	1.000,000 EUR
2020	1.936.488,36 EUR	1.803.364,36 EUR
2021	667.916,00 EUR	564.633,00 EUR
2017-2021	4.286.280,00 EUR	4.049.873,00 EUR

Pored finansijske, vidna je i **institucionalna nesigurnost** koja je reflektovana i kroz česte promjene i reorganizacije vlade, naročito resora koji pokrivaju pitanja omladinske politike, što umnogome utiče na (ne)mogućnost kvalitetnog i kontinuiranog sprovođenja omladinske politike. **Problem nedovoljnih ljudskih kapaciteta** resora zaduženog za pitanja mladih prisutan je u kontinuitetu, naročito zbog činjenice da nedovoljan broj izvršilaca/teljki često bude prezasićen obimom posla, što takođe negativno utiče na sprovođenje omladinske politike, ali i motivaciju zaposlenih da nastave raditi u resoru za mlade.

Pregled situacije dat je u sljedećoj tabeli.

Skorašnji put razvoja „resora za mlade“:					
1. 2015: Sektor za mlade djeluje u okviru Ministarstva prosvjete, kao dio Uprave za sport i mlade					
2. 2016: U novoosnovanoj Vladi zaboravljen sektor za mlade					
3. 2016: Sektor za omladinsku politiku naknadno je dodat u opis poslova Ministarstva sporta					
4. 2018: Ministarstvo sporta mijenja naziv i postaje Ministarstvo sporta i mladih					
5. 2020: Ukida se Ministarstvo sporta i mladih i formira se Uprava za sport i mlade, koja djeluje pod okriljem Ministarstva prosvjete, kulture, nauke i sporta					
6. 2022: Ponovo se osniva Ministarstvo sporta i mladih					
Broj službenika/ca u resoru za mlade (ne računajući rukovodeće pozicije)	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
	6	6	6	5	5

Dodatno, ograničenost u pogledu **dostupnih mehanizama za sprovođenje omladinske politike** opterećuje i otežava rad nadležnih organa u ovoj oblasti. Ministarstvo sporta i mladih (nekadašnja Uprava za mlade), u skladu sa zakonodavnim okvirom Zakon o mladima („Službeni list Crne Gore”, br. 025/19 i 027/19), s Pravilnikom o načinu funkcionisanja omladinskih servisa i obavljanju administrativno-tehničkih poslova za njihovo funkcionisanje („Službeni list Crne Gore”, br. 009/20), te Zakonom o lokalnoj samoupravi („Sl. list CG”, br. 2/2018, 34/2019 i 38/2020), sprovodilo je sljedeće mehanizme:

¹⁸³ Konsultacije s drugim resorima i institucijama, 2. 12. 2022.

- uspostavljanje omladinskih servisa na lokalnom nivou (otvoreno je i, u određenom periodu, funkcionisalo 11 omladinskih klubova (u Prijestonici Cetinje, opštinama Danilovgradu, Nikšiću, Šavniku, Baru, Kotoru, Mojkovcu, Petnjici, Plavu i Pljevljima i jedan omladinski centar u Glavnom Gradu Podgorica);
- utvrđivanje reprezentativnosti krovnog saveza organizacija mladih, kao najvišeg nezavisnog predstavničkog tijela mladih, partnera nadležnom državnom organu, koji obezbjeđuje učešće mladih u procesima donošenja odluka u Crnoj Gori (Mreža za mlade Crne Gore od 2020. godine);
- podrška implementaciji omladinskih inicijativa i aktivnosti usmjerenih na mlade u skladu sa Zakonom o NVO do 2021, a u određenom periodu i direktna podrška u skladu sa Zakonom o mladima;
- donošenje i sprovođenje Programa ostvarivanja javnog interesa u oblasti omladinska politika za 2020. godinu;
- podrška implementaciji Evropske omladinske kartice u Crnoj Gori (u kontinuitetu od 2017. godine);
- podrška implementaciji Programa za razmjenu i mobilnost mladih u 2021. godini.

Prethodna Strategija za mlade (2017-2021), po ugledu na EU Strategiju za mlade, stavila je akcenat na pristup kreiranju politika za mlade **zasnovanih na podacima**, razvrstanim po polu u skladu sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti, kako bi se adekvatno kreirale i sprovodila omladinska politika poštujući drugačije perspektive i potrebe mladih muškaraca i žena. Uspostavljanje sveobuhvatnog i efikasnog sistema praćenja položaja mladih u Crnoj Gori

predstavlja značajan izazov, a od posebnog je značaja za sprovođenje Strategije za mlade. Način na koji se prikupljaju podaci o mladima ne prati zakonsku definiciju mladih, niti se, osim kroz popise, sistemski prikupljaju niti razmjenjuju podaci o mladima od strane ključnih Vladinih resora. Podaci o mladima uglavnom su nepostojeći, te su mladi gotovo nevidljiva kategorija za kreatore javnih politika i donosiocje odluka, ali i za implementatore politika. **Ne postoji ni razvijena metodologija za praćenje statistike o mladima**, što ujedno otežava i praćenje indikatora uticaja, postavljenih na nivou različitih politika za mlade za većinu oblasti. Prethodna Strategija definisala je i svojevrsnu mapu puta kako doći do krajnjeg cilja u ovoj oblasti – uspostavljanja funkcionalnog i sveobuhvatnog nacionalnog sistema indikatora za praćenje položaja mladih, u skladu s najboljom međunarodnom praksom. Međutim, ne postoji razvijen sistem prikupljanja, analize i korišćenja podataka o položaju mladih, koji bi bio dio šireg sistema kreiranja, implementacije, monitoringa i evaluacije svih politika, strategija i programa za mlade. Periodična istraživanja o mladima i njihovim potrebama, rađena od strane različitih aktera/ki na osnovu različitih metodologija, takođe ne mogu jasno pratiti ili objašnjavati određene trendove. Međutim, činjenica da se određeni rezultati često ponavljaju ili se primjećuju negativni trendovi, u različitim istraživanjima rađenim na reprezentativnom uzorku, ukazuje da se izazovi u sprovođenju omladinske politike ogledaju i kroz određene posljedice na terenu, što i jeste jedan od indikatora (ne)uspjeha sprovođenja politika za mlade.

Ni na polju **međunarodne saradnje** omladinska politika ne ostvaruje puni potencijal. Iako se Ministarstvo vanjskih poslova primarno bavi uspostavljanjem političkih, ekonomskih, kulturnih i drugih odnosa s drugim državama i međunarodnim organizacijama, sprovođenjem strateških vanjskopolitičkih prioriteta, kao što

su regionalna saradnja, evropske integracije, poboljšanje bilateralnih odnosa, saradnja na multilateralnom planu, ne postoji dovoljan nivo koordinacije i saradnje s Ministarstvom sporta i mladih u oblasti međunarodne omladinske politike. Dodatno, Ministarstvo evropskih poslova ima nekoliko ključnih zadataka, uključujući upravljanje i koordinaciju procesa pristupanja Evropskoj uniji, kao i koordinaciju rada tijela koja pregovaraju o pristupanju. MEP takođe koordinira usklađivanje domaćih propisa sa zakonodavstvom, i saradnja s

**Tamo (u Strategiji za mlade)
napišu neki spisak želja, to izgleda
lijepo, ali ništa od toga se ne desi.**

Učesnik fokus grupe

Ministarstvom sporta i mladih ne ostvaruje puni potencijal. Crna Gora je članica Savjeta Evrope, gdje kroz učešće u radu Evropskog koordinacionog komiteta za mlade (CDEJ), te zajedničkog savjeta za mlade (CMJ) ima priliku da radi na unapređenju saradnje između vlada u oblastima koje se odnose na mlade i kreira okvir za poređenje omladinskih politika, razmjenu najboljih praksi i nacрте tekstova koji postavljaju standard o ovoj oblasti, te da koristi mehanizme Savjeta Evrope za unapređenje omladinske politike u Crnoj Gori. Crna Gora je u procesu pregovora za pristupanje Evropskoj uniji. U okviru tog procesa privremeno su zatvorena poglavlja: Nauka i istraživanje; Obrazovanje i kultura; Vanjski odnosi. Strategija za mlade Evropske unije odnosi se na period 2019-2027, a donesena je na osnovu rezultata sprovođenja EU mehanizma „Dijalog sa

mladima”. EU Strategija za mlade sprovodi se prvenstveno kroz EU programe za mlade: Erasmus+ i Evropska inicijativa za solidarnost (ESC), gdje Crna Gora trenutno ima status „treće zemlje”, i pored mogućnosti da bude „programska zemlja”. Takođe, Evropska unija i Savjet Evrope u oblasti mladih ostvaruju ciljeve i djeluju kroz EU-SE partnerstvo (*EU-CoE Youth partnership*). Crna Gora kao članica Ujedinjenih nacija (UN) učestvuje u implementaciji Agende za održivi razvoj 2030. UN Strategija za mlade predviđa i veće uključivanje mladih u implementaciju Agende 2030, ali i podršku djeci, adolescentima/kinjama i mladima da ostvare svoj puni potencijal i budu agenti promjena. Crna Gora je jedna od šest ugovornih strana Zapadnog Balkana koje su osnovale Regionalnu kancelariju za mlade (RYCO) sa ciljem povećanja mobilnosti mladih u regionu i doprinosa pomirenju i izgradnji dobrosusjedskih odnosa u regionu. Ipak, dostupni resursi, alati i mehanizmi, kao i različiti fondovi, primarno EU fondovi, nijesu dovoljno iskorišćeni.¹⁸⁴

Ukratko, omladinska politika u Crnoj Gori već godinama unazad ne uspijeva da ostvari svoj puni potencijal – da na identifikovane izazove, s kojima se susreću mladi, pruži adekvatan, brz i kvalitetan sistemski odgovor s ciljem da se ostvare dugoročni pozitivni efekti. Bez napretka u ovoj oblasti, odnosno bez obezbjeđivanja uslova za nesmetano i kvalitetno planiranje, sprovođenje, monitoring i evaluaciju omladinske politike i politika za mlade, teško je očekivati i pozitivne rezultate u bilo kojoj od specifičnih oblasti.

184 Izveštaj sa konsultacija o prioritetima u oblasti omladinske politike, 2022, podacima pristupljeno 3. 5. 2023. na linku www.gov.me/dokumenta/54c48080-7205-4622-8303-fdc12461abd3

Ključni problemi, uzroci i mjere u oblasti mehanizama za kreiranje, sprovođenje, monitoring i evaluaciju omladinske politike

Kao ključni problemi u ovoj oblasti prepoznati su **nedovoljno razvijeni mehanizmi za efikasno kreiranje, sprovođenje, monitoring i evaluaciju omladinske politike.**

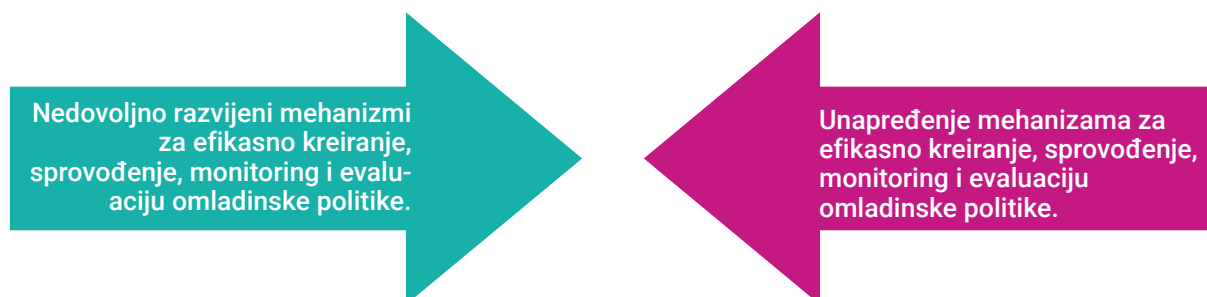
UZROCI I POSLJEDICE ovog problema su:

UZROCI	POSLJEDICE
<p>Slab zakonodavni okvir u oblasti omladinske politike (Implementacijom Zakona o mladima (2019) nije postignut željeni rezultat u smislu poboljšanja položaja mladih, te utvrđivanja omladinske politike.)</p> <p>Prenormiranje zakonodavstva ne ostavlja prostora za određenu slobodu djelovanja potrebnu u oblasti omladinske politike i rada s mladima.</p> <p>Savjet za mlade propisan Zakonom o mladima (2019) nije osnovan.</p>	<p>Mjere predviđene Strategijom za mlade nemaju efekta na one mlade kojima su prvenstveno namijenjene.</p> <p>Realizacija omladinske politike je usporena ili onemogućena u određenim segmentima.</p>
<p>Razvoj i implementacija omladinske politike na lokalnom nivou izuzetno su neujednačeni.</p> <p>Službenici/e nadležni/e za mlade u lokalnim samoupravama uglavnom imaju više referata u svojoj nadležnosti.</p>	<p>Sinergetski efekat omladinske politike se ne ostvaruje.</p> <p>Prioritizacija i kapaciteti za bavljenje mladima i omladinskom politikom na lokalnom nivou su ograničeni.</p>
<p>Omladinska politika nije prioritet.</p> <p>Zakonodavni okvir i praksa pojedinačnih resora i međuresornog djelovanja unutar Vlade nijesu sinhronizovani i ne dozvoljavaju kontinuirano, međuresorno koherentno planiranje i implementaciju omladinske politike.</p> <p>Nedostaje međuresorna koordinacija u planiranju, implementaciji, monitoringu i realizacija omladinske politike.</p> <p>Zakon o mladima je neusklađen s drugim relevantnim zakonima. Sektorske javne politike, programi i projekti ne uzimaju u obzir položaj i potrebe mladih u dovoljnoj mjeri i ne vide mlade ljude kao resurs.</p>	<p>Otežana implementacija omladinske politike kao i praćenja njenog uticaja.</p> <p>Nedostatak cjelovitog, sistemskog odgovora na unapređenje položaja mladih i ostvarivanje njihovih punih potencijala</p> <p>Onemogućeno efikasno poboljšanje položaja mladih, realizacija njihovih prava i potencijala.</p>

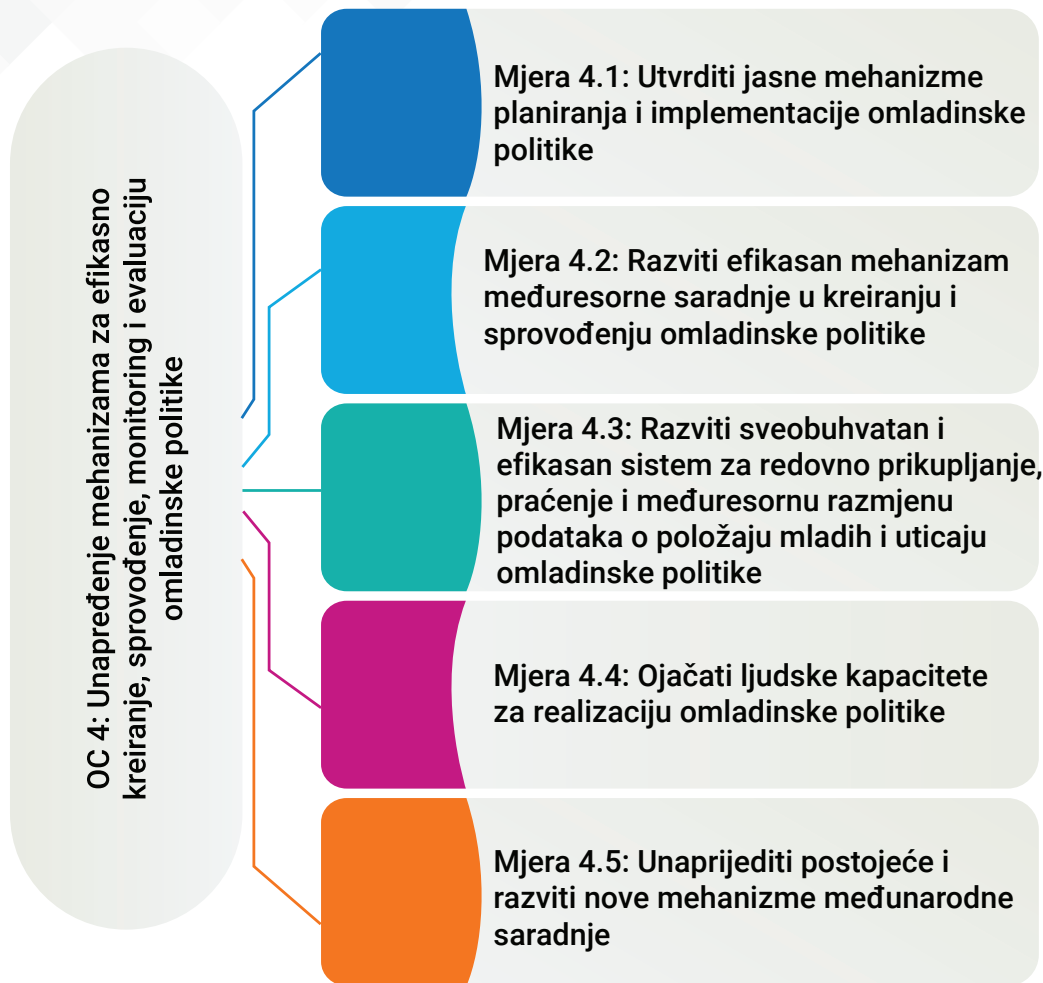
<p>Nedovoljni ljudski kapaciteti resora zaduženog za omladinsku politiku.</p> <p>Neizgrađeni kapaciteti službenika/ca u različitim resorima da rade s mladima.</p>	<p>Onemogućeno efikasno poboljšanje položaja mladih, realizacija njihovih prava i potencijala.</p> <p>Nemogućnost kvalitetnog i kontinuiranog sprovođenja omladinske politike.</p> <p>Manjak motivacije mladih da iniciraju nove projekte i ideje, ali i nepovjerenju u institucije sistema.</p>
<p>Promjenljivi i nestabilni izvori i mehanizmi finansiranja omladinske politike, programa podrške mladima, omladinskim inicijativama i omladinskim organizacijama.</p> <p>Institucionalna nesigurnost koja je reflektovana i kroz česte promjene i reorganizacije vlade, naročito resora zaduženih za omladinsku politiku.</p>	<p>Onemogućeno efikasno poboljšanje položaja mladih, realizacija njihovih prava i potencijala.</p> <p>Nemogućnost kvalitetnog i kontinuiranog sprovođenja omladinske politike.</p>
<p>Nedovoljno razvijen pristup kreiranju politika za mlade zasnovanih na podacima.</p> <p>Ne postoji razvijena metodologija za praćenje statistike o mladima.</p> <p>Način na koji se prikupljaju podaci o mladima ne prati zakonsku definiciju mladih, niti se, osim kroz popise, sistemski prikupljaju niti razmjenjuju podaci o mladima od strane ključnih Vladinih resora.</p> <p>Ne postoji efikasan mehanizam praćenja učinkovitosti sprovođenja politika za mlade.</p>	<p>Podaci o mladima uglavnom ne postoje, te su mladi gotovo nevidljiva kategorija za kreatore javnih politika i donosiocje odluka, ali i za implementatore politika.</p> <p>Efekte sprovedenih mjera i aktivnosti su nejasni (nevidljivi) mladima i kreatorima omladinske politike usljed selektivnog prikupljanja i nedostatka relevantnih i uporedivih podataka o mladima.</p> <p>Otežano praćenje uticaja različitih politika za mlade.</p>
<p>Međunarodna saradnja ne ostvaruje potpuni potencijal.</p>	<p>Mladima je ograničeno učešće u pojedinim EU programima za mlade.</p> <p>Različiti fondovi, primarno EU fondovi, nijesu dovoljno iskorišćeni.</p>

Na ključni problem prepoznat u ovoj oblasti odgovara se operativnim ciljem 4:

OC4: Unapređenje mehanizama za efikasno kreiranje, sprovođenje, monitoring i evaluaciju omladinske politike

Kako bi se realizovao ovaj operativni cilj, na osnovu identifikovanih uzroka problema, definisane su sljedeće mjere:

MJERA 4.1: Utvrditi jasne mehanizme planiranja i implementacije omladinske politike

Opis mjere: Kako bi se obezbijedilo efektivno sprovođenje omladinske politike u Crnoj Gori, potrebno je utvrditi jasne mehanizme planiranja i implementacije omladinske politike. Da bi se to postiglo, potrebno je, prije svega, unapređenje zakonskog rješenja koje treba da omogući podršku razvoju omladinskog rada, da uredi funkcionisanje omladinskih servisa, te finansiranje omladinske politike, uključujući i podršku inicijativama mladih i omladinskim

organizacijama. Dakle, neophodno je održivo i stabilno finansiranje aktivnosti planiranih Strategijom za mlade, odnosno finansiranje rada i razvoja omladinskog sektora, što će obezbijediti, u saradnji s drugim resorima, kontinuiranu podršku mladima. Takođe, potrebno je razviti mehanizam za prepoznavanje specifičnosti omladinskih organizacija i organizacija za mlade koji će omogućiti njihovo adekvatno učešće u kreiranju i sprovođenju omladinske politike, i neće biti ograničen modelom finansiranja nevladinih organizacija.

Potrebno je revidirati Zakon o mladima i prateća podzakonska akta, te redovno planirati adekvatniju finansijsku konstrukciju za sprovođenje omladinske politike.

Neophodno je pripremiti i objaviti analizu specifičnosti finansiranja omladinskog sektora, uključujući potrebe ulaganja i razvoj omladinskog fonda za (*ad-hoc*) podršku inicijativama mladih i projektima i programima omladinskih organizacija. Analiza treba da obuhvati mehanizme i iznose finansiranja na lokalnom i državnom nivou, uključujući i rodnu analizu alokacije resursa. U skladu s nalazima, potrebno je kreirati i implementirati najefikasnije i najpravednije modele i iznose finansiranja (procenat ukupnog budžeta) omladinske politike kroz podršku omladinskim organizacijama i inicijativama mladih na lokalnom i državnom nivou, uz poštovanje koncepta rodno odgovornog budžetiranja.

Pored direktne podrške mladima, potrebno je organizovati godišnji otvoreni konkurs (ili kreirati drugi model) radi redovnog finansiranja usluga i servisa za mlade kroz *out-sourcing* projekte i programe organizacija koje rade s mladima i sprovode omladinski rad i neformalno obrazovanje, kao i druge aktivnosti u skladu s ciljevima predviđenim Strategijom za mlade.

Za efektno sprovođenje omladinske politike u skladu s principima učešća mladih, neophodno je i razviti i realizovati programe jačanja kapaciteta lokalnih službenika/ca nadležnih za pitanja mladih i državnih službenika/ca i namještenika/ca u Ministarstvu sporta i mladih za povlačenje EU sredstava i drugih relevantnih izvora finansiranja za podršku razvoju omladinske politike u Crnoj Gori.

Ključni nosioci: Ministarstvo sporta i mladih, Ministarstvo finansija

Partneri: NVO, jedinice lokalne samouprave

MJERA 4.2: Razviti efikasan mehanizam međuresorne saradnje u kreiranju i sprovođenju omladinske politike

Opis mjere: Kako bi se obezbijedilo da zakonodavni i strateški okvir, kao i prakse svih sektora i međuresorno djelovanje, budu usklađeni, koordinisani i planirani na osnovu potreba i prava mladih, potrebno je razviti efikasan mehanizam međuresorne saradnje u kreiranju i sprovođenju omladinske politike. Da bi se to postiglo, potrebno je, prije svega, osnovati Koordinaciono međuresorno tijelo za unapređenje položaja mladih. Ovo tijelo bi pratilo pitanja mladih i podizalo ih na strateški i politički nivo, te omogućavalo usaglašen, sinhronizovan i sistemski odgovor na identifikovane prioritetne probleme mladih kroz operacionalizaciju omladinske politike i drugih sektorskih politika koje se tiču mladih. Zato je neophodno i adekvatno prikupljanje i praćenje podataka (i indikatora) o mladima, te organizovanje (međunarodnih) stručnih dijaloga i konferencija o omladinskoj politici s fokusom na međuresornu saradnju i koordinaciju. U skladu s potrebama, mogu se organizovati i programi jačanja kapaciteta za Koordinaciono tijelo.

Strategija za mlade predviđa mehanizme uključivanja mladih pri izradi sektorskih analiza, te Dijalog s mladima o svim pitanjima koja ih se tiču, pa je potrebno posebno razviti i resornim ministarstvima uputiti smjernice i preporuke koje proizilaze iz ovog strateškog dokumenta. Posebno je važno realizovati i redovne dijaloge subjekata omladinske politike na lokalnom i državnom nivou, odnosno organizovati redovne radne sastanke, stručne konsultacije i javne konferencije na temu omladinske politike na lokalnom i nacionalnom nivou.

Neophodno je ojačati saradnju s DEU u oblasti omladinske politike, posebno u smislu razmjene podataka o politikama i praksama za mlade na EU nivou, i podršku pri usklađivanju politika za mlade u CG s EU politikama za mlade.

Ključni nosioci: Ministarstvo sporta i mladih, Ministarstvo evropskih poslova

Partneri: NVO, međunarodne organizacije

MJERA 4.3: Razviti sveobuhvatan i efikasan sistem za redovno prikupljanje, praćenje i međuresornu razmjenu podataka o položaju mladih i uticaju omladinske politike

Opis mjere: Kako bi se obezbijedilo da se učinkovitost omladinske politike stalno prati, a efekti sprovedenih mjera i aktivnosti budu mjerljivi i jasni, potrebno je razviti sveobuhvatan i efikasan sistem za redovno prikupljanje, praćenje i međuresornu razmjenu relevantnih i po polu i godištu razvrstanih podataka o položaju mladih i uticaju omladinske politike. Da bi se to postiglo, potrebno je, prije svega, da javne politike, programi i projekti postanu senzitivni prema potrebama mladih te da se temelje na relevantnim podacima, a mlade prepoznaju kao važan resurs i pruže im podršku u ostvarivanju njihovih aspiracija (u skladu s mjerama 4.1 i 4.2). Zatim je neophodno osnovati Operativno tijelo za praćenje realizacije Strategije za mlade. Zadaci Operativnog tijela uključuju povećanje dostupnosti kvantitativnih i kvalitativnih segregiranih podataka o mladima, te razvijanje sistema za redovna sakupljanja relevantnih i po polu i godištu razvrstanih podataka, monitoring i evaluaciju Strategije za mlade, kao i praćenje i međuresornu razmjenu podataka o mladima, njihovim potrebama i aspiracijama, te uticaju omladinske politike i sektorskih politika na mlade muškarce i mlade žene, mlade s manje mogućnosti i različite heterogene grupe

mladih. Ovo tijelo takođe treba da obezbijedi protok informacija o razvoju sektorskih strategija i akcionih planova, kao i uključivanje mladih, omladinskih organizacija, Ministarstva sporta i mladih, kao i JLS u razvoj sektorskih strategija i akcionih planova. Operativno tijelo posebno treba da podstiče saradnju sa JLS o domenu prikupljanja i praćenja podataka, odnosno monitoringa i evaluacije Strategije za mlade kroz aktivnosti sprovedene na lokalnom nivou. U skladu s potrebama, mogu se organizovati i programi jačanja kapaciteta za Operativno tijelo, kao i za službenike/ce JLS nadležne za mlade.

Neophodno je razviti metodologiju prikupljanja podataka o položaju mladih i njihovim potrebama i aspiracijama, kao i obezbijediti da se sprovede redovna, godišnja istraživanja o mladima, u skladu s razvijenom metodologijom. Takođe, potrebno je na ovaj način osigurati i sistemsko praćenje indikatora uticaja, učinka i rezultata omladinske politike. U skladu s potrebama, metodologija se može i unapređivati i revidirati radi usklađivanja s EU indikatorima i drugim relevantnim istraživačkim trendovima. Na taj način se postavlja temelj za izradu državne javne baze znanja o mladima, koja može višestruko koristiti za unapređenje položaja mladih.

Ključni nosioci: Ministarstvo sporta i mladih, Generalni sekretarijat Vlade

Partneri: NVO, jedinice lokalne samouprave

MJERA 4.4: Ojačati ljudske kapacitete za realizaciju omladinske politike

Opis mjere: Kako bi se obezbijedilo da javne politike, programi i projekti odgovaraju na potrebe mladih i doprinose realizaciji njihovih prava i unapređenju njihovog položaja, te da se temelje na relevantnim podacima, a mlade prepoznaju kao važan resurs i pruže im podršku u ostvarivanju njihovih aspiracija,

potrebno je ojačati ljudske kapacitete za realizaciju omladinske politike. Kako bi se to postiglo, potrebno je, prije svega, razviti model kompetencija, vrijednosti i standarda rada za službenike/ce resora nadležnog za pitanja omladinske politike na državnom i lokalnom nivou.

Neophodno je sprovesti funkcionalnu analizu potrebnih radnih mjesta i opisa poslova u odnosu na nadležnosti, strateške ciljeve i zakonodavni okvir u oblasti mladih, te u skladu s nalazima sistematizovati adekvatan broj izvršilaca/iteljki u resoru nadležnom za omladinsku politiku. Zatim je potrebno zaposliti neophodni nedostajući kadar u resoru za omladinsku politiku, u skladu sa sistematizacijom, uzimajući u obzir model kompetencija, vrijednosti i standarda rada. Povezano s tim, na lokalnom nivou je potrebno imenovanje službenika/ca za pitanja mladih i implementaciju lokalnih omladinskih politika u svakoj opštini. U skladu s identifikovanim potrebama, mogu se sprovoditi posebni programi jačanja kapaciteta i organizovanje studijskih posjeta za službenike/ce koji/e rade na sprovođenju omladinske politike na državnom i lokalnom nivou.

Ključni nosioci: Ministarstvo sporta i mladih, JLS

Partneri: NVO, Uprava za ljudske resurse

MJERA 4.5: Unaprijediti postojeće i razviti nove mehanizme međunarodne saradnje

Opis mjere: Kako bi se obezbijedilo da međunarodna saradnja u oblasti mladih ostvari svoj puni potencijal, a da se različiti fondovi, primarno EU fondovi, iskoriste u

zadovoljavajućoj mjeri, te da mladi dobiju više prilika za učestvovanje u različitim EU programima za mlade, potrebno je unaprijediti postojeće i razviti nove mehanizme međunarodne saradnje. Da bi se to postiglo, potrebno je, prije svega, analizirati mogućnosti i efekte postojećih mehanizama za saradnju i članstva Crne Gore u međunarodnim institucijama (npr. OSCE, Savjet Evrope, RCC, RYCO, UN, WBF) u oblasti međunarodne omladinske politike. Poseban fokus analize trebalo bi da bude na EU programima za mlade, gdje postoji mogućnost učešća kao programske zemlje i tokom procesa pridruživanja EU.

U skladu s nalazima analize potrebno je razviti smjernice za ostvarivanje međunarodne saradnje (institucionalne - bilateralne i multilateralne, programske, finansijske itd.) u oblasti mladih. A zatim bi slijedila i realizacija konkretnih aktivnosti, poput pokretanja procesa pridruživanja Crne Gore kao programske zemlje EU programima za mlade (*Erasmus+* / *Erazmus+* i *European Solidarity Corps*/Evropska inicijativa za solidarnost).

U skladu s potrebama, mogu se organizovati i programi jačanja kapaciteta za službenike/ce koji rade na poslovima međunarodne saradnje u oblasti koja se odnose na mlade u Ministarstvu sporta i mladih, te za službenike/ce JLS nadležne za mlade i/ili međunarodnu saradnju.

Ključni nosioci: Ministarstvo sporta i mladih, Ministarstvo evropskih poslova

Partneri: NVO, jedinice lokalne samouprave

Očekivani rezultati i indikatori učinka

Očekivani efekti, odnosno **rezultati** realizacije navedenih ciljeva su:

1. Rezultati Strategije za mlade su mjerljivi i vidljivi.
2. Implementacija omladinske politike osigurana je kroz održivo i stabilno finansiranje i kontinuiranu podršku omladinskom javnom i civilnom sektoru.
3. Zakonodavni i strateški okvir, prakse svih resora i međuresorno djelovanje su sinhronizovani, koordinisani i planirani na osnovu potreba mladih zasnovanih na podacima, dok njihovo sprovođenje doprinosi poboljšanju položaja mladih, a njihova učinkovitost se redovno prati.
4. Relevantni podaci o mladima su dostupni.
5. Efekti sprovedenih mjera i aktivnosti su mjerljivi i jasni.
6. Javne politike, programi i projekti odgovaraju na potrebe mladih, a mlade ljude prepoznaju kao resurs i pružaju im podršku u ostvarivanju njihovih aspiracija.
7. Međunarodna saradnja ostvaruje puni potencijal, a različiti fondovi, primarno EU fondovi, koriste se u zadovoljavajućoj mjeri. Mladi imaju više prilika za učešće u pojedinim EU programima za mlade.

U tabeli su predstavljeni indikatori učinka za operativni cilj 4: Unapređenje mehanizama za efikasno kreiranje, sprovođenje, monitoring i evaluaciju omladinske politike

Indikator učinka	Početna vrijednost za 2023. godinu	Srednja vrijednost za 2025. godinu	Ciljna vrijednost za 2027. godinu
<p>Uspostavljen efikasan sistem praćenja podataka o položaju mladih</p> <p>Izvor podatka: Izvještaj o radu Ministarstva mladih i sporta</p>	<p>Trenutno ne postoji sveobuhvatna javna baza podataka koja se odnosi na omladinske politike u Crnoj Gori</p>	<p>Razvijena Metodologija za redovno sakupljanje podataka o mladima i njihovim potrebama i izrađeno prvo sveobuhvatno istraživanje/prikupljanje podataka o položaju mladih, uključujući rodnu analizu</p>	<p>Razvijena sveobuhvatna i javno dostupna baza podataka o mladima u Crnoj Gori, koja uključuje podatke razvrstane po polu i uzrastu (baza podataka uključuje rodnu analizu)</p>
<p>Normativni okvir omladinske politike je usklađen sa svim relevantnim nacionalnim pravnim aktima koji su od značaja za mlade u Crnoj Gori</p> <p>Izvor podatka: Izvještaj o radu Ministarstva mladih i sporta</p>	<p>Nedovoljan nivo međusobne usklađenosti normativnih akata od značaja za sprovođenje omladinske politike</p> <p>Trenutno ne postoji jasno definisana i normativno usklađena starosna granica za definiciju mladih i adolescenata/kinja</p>	<p>Omladinska politika je u potpunosti usklađena sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakonom o mladima - Zakonom o NVO - Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave - Uredba o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata <p>Zakon o mladima definiše starosnu granicu za definiciju mladih i adolescenata/kinja</p>	<p>Obezbijeđena usklađenost sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakonom o lokalnoj samoupravi - Zakonom o državnoj upravi - drugim zakonima <p>Cjelokupni normativni okvir je usklađen sa starosnom definicijom mladih i adolescenata/kinja iz Zakona o mladima</p>
<p>Ojačana međuresorna koordinacija i saradnja tokom sprovođenja i praćenja politika za mlade na svim nivoima javne uprave</p> <p>Izvor podatka: Izvještaj o radu Ministarstva mladih i sporta</p>	<p>Međusobna koordinacija i saradnja tokom sprovođenja i praćenja politika za mlade nije na zadovoljavajućem nivou</p>	<p>Tijelo za koordinaciju politika za mlade uspostavljeno na nivou Vlade Crne Gore</p>	<p>Tijelo za koordinaciju politika za mlade na nivou Vlade Crne Gore funkcionalno i kontinuirano radi</p>